

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

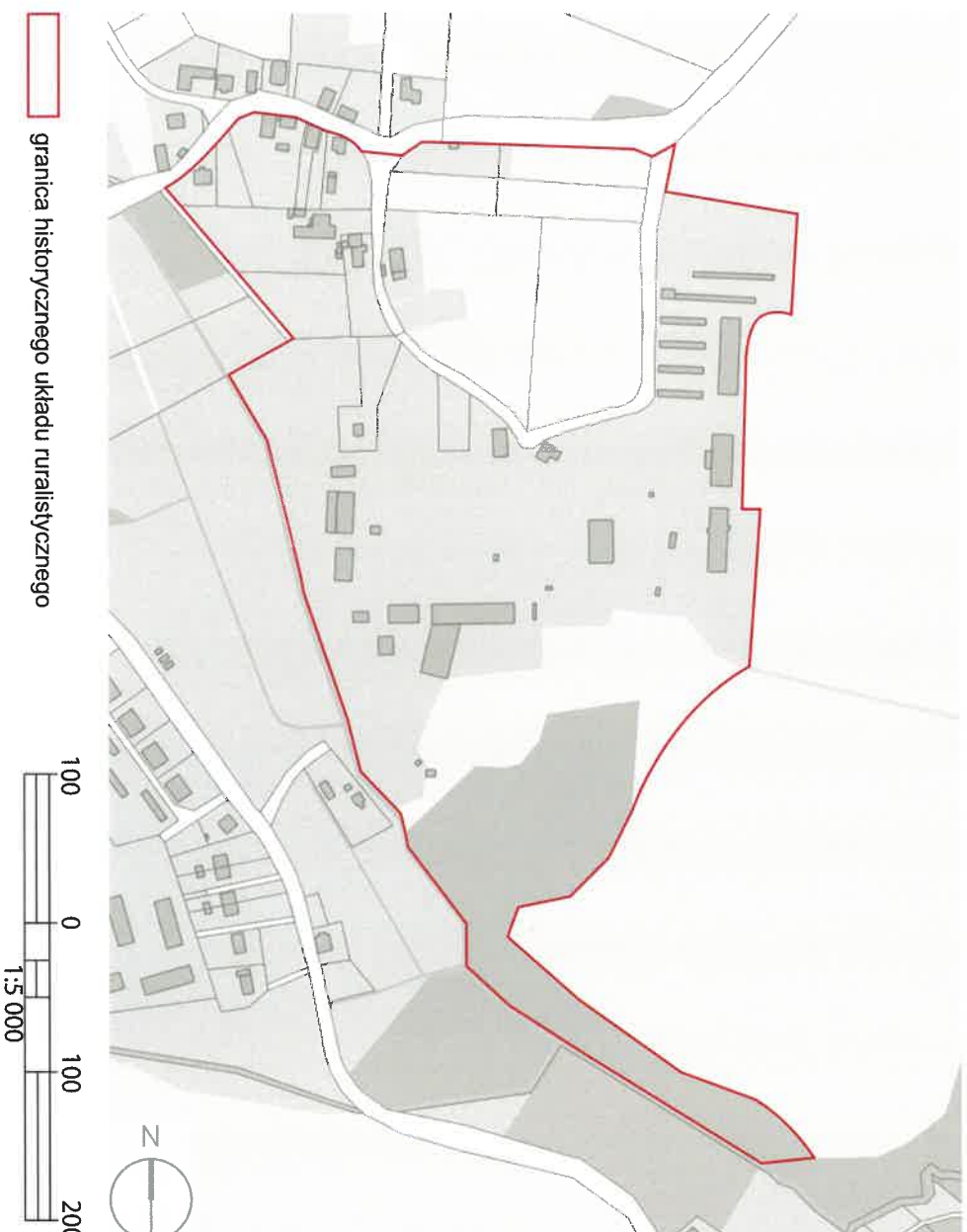
2. Czas powstania

1203 r.; XX w.

3. Miejscowość

KOWALE

9. Materiały graficzne

granica historycznego układu ruralistycznego

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Oborniki Śląskie

6. Współrzędne geograficzne

51°17'57"N 16°58'14"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

2

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1203 r. Couale, Cavale, Cavallen, 1287 r. Swarotowitz, od XVIII w. Kawallen lub Cawallen

Historia wsi:

Pierwotnie wieś należała do biskupstwa wrocławskiego, wymieniana w księgach uposażenia. Ok 1208 r. stała się własnością magistra Ottona. W 1287 r. wieś przeniesiona na prawo niemieckie. W roku 1351 źródła jako zarządcę wymieniał Henryka de Cowal. Pod koniec XIV w. jako właściciel Kowali wspomniany jest Jan Kowalowski zwany Stopą. Po jego śmierci majątek przechodzi w posiadanie Balhasara Wandrytscha. Wiadomo, że w XVI w. znajdowała się na obszarze wsi siedziba dworska, wymieniana jako posiadłość Nicolausa Latowskiego. W 1599 r. dobra stały się majątkiem rodu von Nostitz. W 1617 r. dobrami zarządza Friedrich von Kalkreuth. Od 1673 r. właścicielami zostaje ród Prittwitzów, początkowo na trzy lata Peter Moritz, w 1700 r. dobra zakupuje von Feilitzsch, jednak w 1724 r. przechodzą ponownie w zarząd rodziny von Prittwitz, W 1785 r. Zimmermann wymienia Johanna Sigmunda jako Pana, a we wsi znajdują się dwa folwarki, dwór, szkoła, młyn i wiatrak. Zamieszkuje ją 138 mieszkańców, ewangelicy swoją parafię posiadają w Kuraszkwowie. W 1845 r. liczba ta wzrosła do 216, liczba domostw zwiększyła się do 22. W 1861 r. Wilhelm Ferdinand pełniący między innymi funkcję królewskiego szambelana i starszego ziemskiego pozostał właścicielem dóbr co najmniej do 1886r. majątek w Kowalach liczy 376 ha, wymieniany jest zamek mieszkalny, 4 warsztaty rzemieślnicze, folwark, szkoła ewangelicka. Przed 1894r. majątek otrzymał w spadku Ferdinand von Prittwitz und Gaffron. W 1937r. właścicielem posiadłości był Joachim von Prittwitz.

Zespół pałacowo-folwarczny

Założenie pałacowo-parkowe wraz z folwarkiem znajduje się w centralnej części wsi, w pobliżu drogi z Obornik do Trzebnicy, Zespół tworzy nieregularną parcelę, kształtowaną położeniem terenu (obszar Wzgórz Trzebnickich) oraz polami. Część zachodnia obejmowała pałac z parkiem krajobrazowym i folwarkiem wokół regularnego majdanu i wschodnia, o charakterze otwartym, w której zlokalizowano stodoły. Budynek pałacu powstał w XVIII w. w miejscu dawnego, przebudowany w połowie XIX w. oraz w latach 20. Wieku XX nie posiada pierwotnych cech stylowych, Wraz z przebudową pałacu w XIX w. rozpoczęto zakładanie parku od strony południowej. Obszar o charakterze krajobrazowym ograniczony był naturalnymi granicami wzgórz i cieku z wytyczonymi traktami północ-południe.

Stanowiska AZP:

Brak stanowisk zlokalizowanych na obszarze wsi.

Postulaty:

Ścisła ochrona obszaru parkowego, wpisanego do rejestru zabytków, zachowanie i rewitalizacja historycznego układu przestrzennego o nieregularnym charakterze, ze wskazaniem sytuowania nowych obiektów szczytem lub kalenicą do osi drogi lub jako uzupełnienie zabudowy zagrodowej, wprowadzanie zabudowy z uwzględnieniem historycznej linii zabudowy lub po obrysie budynków nieistniejących szczególnie na obszarze dawnego folwarku, wymóg stosowania tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp.,

Istniejące zagrożenia:

degradacja parku, zmiany w obrębie budynku pałacu, wprowadzanie współczesnej zabudowy nieuwzględniającej związków przestrzennych, rozbiórka i przekształcanie obiektów historycznych, lokalizacja obiektów w obszarach historycznie wolnych od zabudowy, podział i przekształcanie obszaru folwarku, użytkowanie niezwiązane z pierwotną funkcją, wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów

Źródła:

Wytyczne konserwatorskie do planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Oborniki Śląskie, praca pod kierownictwem arch. Katarzyny Hawrylak-Brzezowskiej, Wrocław, 1994 r.

Ewidencja parkowa, SARP grupa terenowa we Wrocławiu, praca zespolowa pod kierownictwem M. Przyłęckiego,

Wrocław 1977

Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlessien. Brieg 1785, 4. Bd. S. 360

Knie J. G., Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlessien, Breslau 1845

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

³⁰
Październik 2022 r.

Marta Koradyga